

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Název školy	Gymnázium, Šternberk, Horní nám. 5
Číslo projektu	CZ.1.07/1.5.00/34.0218CZ.
Šablona	I/2 Inovace a zkvalitnění výuky směřující k rozvoji čtenářské gramotnosti
Označení materiálu	VY_12_INOVACE_Pap12
Vypracoval(a), Dne	Mgr.Petr Papica, 17.12. 2012
Ověřeno (datum)	4.1.2013
Předmět	Český jazyk
Třída	2.A
Téma hodiny	Dadaismus
Druh materiálu	Pracovní list
Anotace	Práce s textem. Porozumění čtení – písemné odpovědi na otázky. Následující ústní kontrola v rámci třídy.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

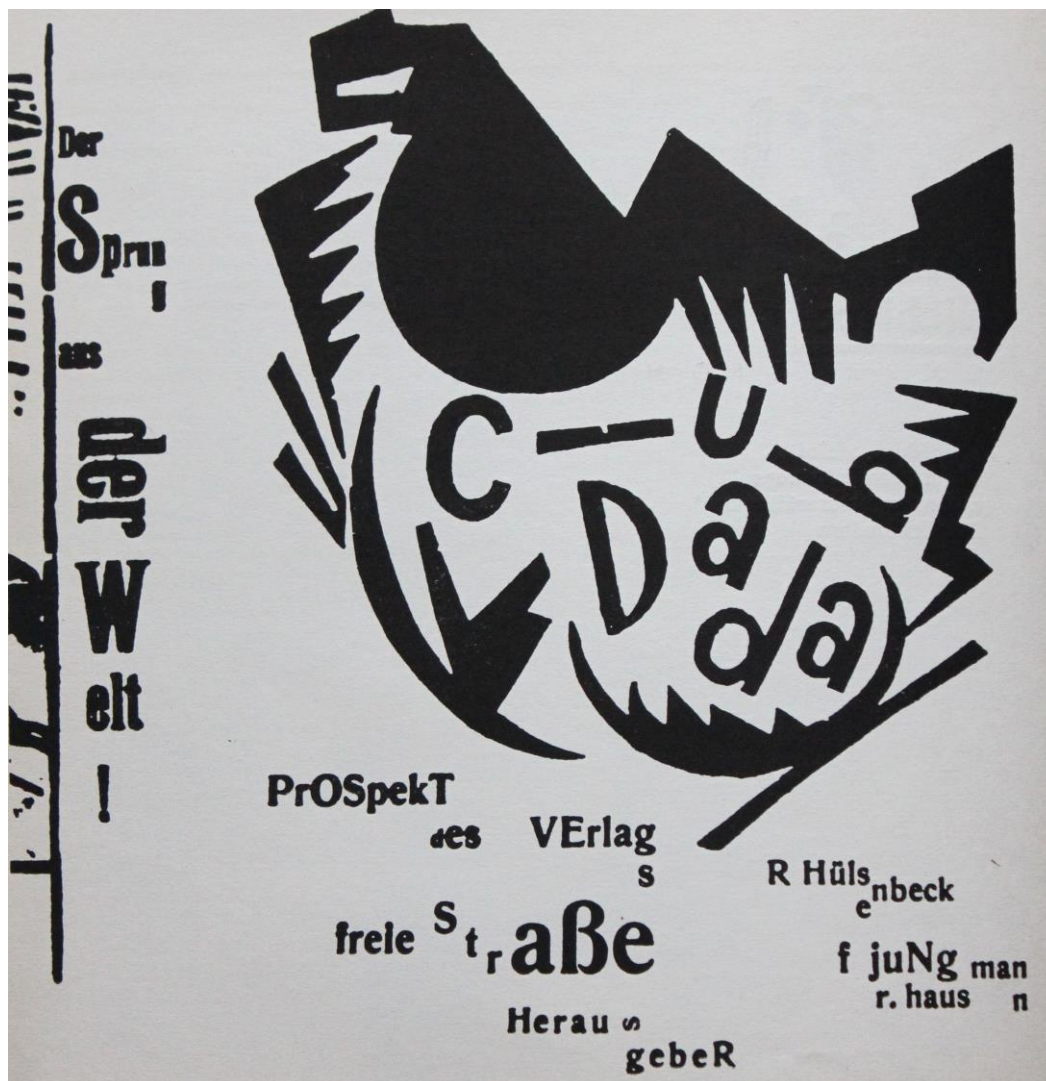
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

DADAISMUS

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

DADAAPHONE

écrire à :

TRISTAN TZARA

32, Avenue Charles Floquet

Administration : AU SANS PAREIL, 37, Avenue Kléber

N° 7

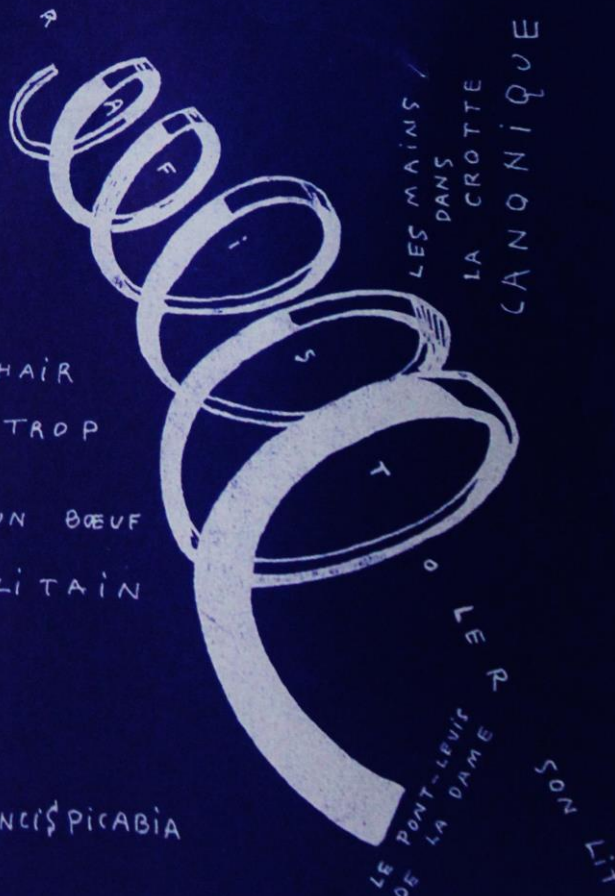
PRIX :
1 FR. 50

PARIS
MARS 1920

DAME !

LA CHAIR
QUI A TROP
BU
EST UN BŒUF
NAPOLITAIN

FRANÇOIS PICABIA

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

AVRIL 1922

LE

COEUR

A

BARBE

1 Fr.

JOURNAL TRANSPARENT

Administration: **AU SANS PAREIL**
37, Avenue Kléber - PARIS (XVIe)

Ont Collaboré à ce 1er numéro :

Paul ELUARD, Th. FRAENKEL, Vincent HUIDOBRO, Mathew JOSEPHSON, Benjamin PÉRET, Georges RIBEMONT-DESSAIGNES, Erik SATIE, SERNER, Rose SÉLAVY, Philippe SOUPAULT, Tristan TZARA.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

? **Úkoly:**

1. Přečti manifest dadaismu a pokus se definovat, jaký je tento umělecký směr.

Magie slova – Dada –, které postavilo novináře před bránu nepředvídaného světa, nemá pro nás důležitost.

K vyhlášení manifestu je třeba vyžadovat: A. B. C.,

hromovat proti l, 2, 3,

rozčilovat se a nabrousit si křídla k dobytí a rozšíření malých i velkých a, b, c,

podpisovat, křičet, zapřísahat, pořádat prózu formou očividné, nezvratné samozřejmosti, prokazovat její nonplusultra a zdůrazňovat, že novota se podobá životu jako poslední vystoupení kokoty prokazuje podstatu Boha. Její existence byla již prokázána tahací harmonikou, krajinkou a něžným slovem. *** Vnucovat své A. B. C. je věc přirozená – a proto: hodná politování. Kdekdo to dělá ve formě blufu se sklíčkovou madonkou, peněžního systému, farmaceutického výrobku, nahé nohy, která vyzývá k vášnivému a neplodnému jaru. Obliba novoty je sympatický úděl, podává důkaz naivního kašlání na všechno, bezdůvodné, pomíjivé, pozitivní znamení. Ale tato potřeba rovněž zestárla. Příkladáme-li umění nejvyšší jednoduchost, to jest novost, jsme lidšší a opravdoví v zábavě, podnikaví a náruživí v křížování nudy. Bdělí, pozorní v lese, na křížovatce světél, při čekání na léta. ***

Píši manifest a nechci nic, přesto říkám určité věci a jsem z principu proti manifestům, jako jsem rovněž proti principům (deciltry pro mravní hodnotu každé věty – přemíra pohodlnosti; přibližnost vynalezli impresionisté). *** Píši tento manifest, abych ukázal, že v jediném svěžím nadechnutí lze dělat činy, jež si odporují; jsem proti činu; pokud jde o stálou kontradikci i o uplatňování názoru, nejsem ani pro, ani proti, a nevysvětluji, protože nenávidím zdravý rozum.

DADA – to je slovo, jež vyvádí myšlenky na lov; každý měšťák je malý dramaturg, vynalézá různá prohlášení, místo aby posadil na židle postavy odpovídající úrovni své inteligence, motýlí kukly, vyhledává příčiny nebo cíle (podle psychoanalytické metody, které používá), aby podepřel své jednání, příběh, který mluví a který se definuje. *** Každý divák je intrikán, snaží-li se vysvětlit jedno slovo: (poznávat!). Z vyvalovaného útočiště hadovitých složitostí dává jednat svým instinktům. Odtud neštěstí manželského života.

Vysvětlit: Zábava červenek v mlýnech prázdných lebek.

DADA NEZNAMENÁ NIC

Shledáváme-li to malicherným a neztrácíme-li svůj čas pro slovo, které nic neznamená... Prvá myšlenka, která v těchto hlavách běhá, je řádu bakteriologického: objevit přinejmenším jeho původ etymologický, historický nebo psychologický. Z novin se dovídáme, že černoši Kru nazývají ocas posvátné krávy DADA. Kostka a matka se jmenují v jednom kraji Itálie DADA. Dřevěný koník a kojná, dvojité

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

přítakání v ruštině a rumunštině zní DADA. Učení žurnalisté v něm spatřují umění pro kojence, jiní všední svaté ježíškynechtědětčypřijítikemně, návrat k vyprahlému a hlučnému, hlučnému a jednotvárnému primitivismu. Citlivost nestavíme na jednom slově; každá stavba usiluje o dokonalost, která nudí, o stagnující myšlenku zlaté bažiny, relativní lidský výtvar. Umělecké dílo nesmí být krásou jako takovou, neboť taje mrtvá; ani veselá ani smutná, ani jasná ani temná, těšit nebo týrat lidi tím, že jim předkládá koláče svatozáří nebo pot z bujné projížďky ovzduším. Umělecké dílo není nikdy krásné na základě nadekretování, objektivně, pro všechny. Kritika je tedy zbytečná, má jen subjektivní platnost a ani sebemenší charakter objektivity. Lze věřit, že se našla společná psychická základna celého lidstva? Ježíšův pokus a bible přikrývají svými širokými a laskavými křídly: hovno, zvířata, dny. Jak lze uspořádat chaos, který tvoří tuto nekonečnou, bez tvaru variaci: člověka? Princip „miluj svého bližního“ je pokrytectví. „Poznej sebe“ je utopie, ale přijatelnější, neboť obsahuje v sobě zlomyslnost. Žádný soucit. Po krveprolití nám zůstává naděje v očištěném lidstvu. Mluvím stále o sobě, protože nechci přesvědčovat, nemám právo strhávat jiné do svého proudu, nenutím nikoho, aby mne následoval, a každý dělá umění po svém, ať pocítuje radost, která se jako šípy vznáší k hvězdným vrstvám, nebo ať sestupuje do dolů s květy mrtvol a plodných křečí. Stalaktity: všude je hledat, v jesličkách zvětšujících se bolestí, v bělostných očích andělských zaječín. Tak se zrodilo DADA z potřeby nezávislosti, z nedůvěřivosti vůči společenství. Ti, kdo k nám patří, strážejí svou svobodu. Neuznáváme žádnou teorii. Máme po krk kubistických a futuristických akademií: laboratoří formálních názorů. Dělá se umění, aby se vydělávaly peníze a aby se podkuřovalo roztomilým měšťákům? Rýmy zvoní asonancí peněz a převrácená křivka klouže po profilu vystrčeného břicha. Všechny umělecké skupinky dospěly k této bance, jedouce na rozdílných kometách. Vrátko otevřená možnosti vyvalovat se v poduškách a potravě. Tady vrháme kotvu do žírné půdy. Tady máme právo vydávat svolání, neboť jsme poznali mrazení a probuzení. Jako strašidla zpitá energií vrážíme trojzubec do bezstarostného masa. Jsme proudy kleteb v tropické bujnosti závratných vegetací, guma a déšť je náš pot, krvácíme a hoříme žízní, máme krev v plné síle. Kubismus se zrodil z prostého způsobu, jak hledět na předmět. Cézanne maloval hrneček o dvacet centimetrů níže, než měl oči, kubisté na něj hledí shora, jiní komplikují vzhled předmětu tím, že dělají kolmý řez a malují to prostě vedle. (Nezapomínám na tvůrce ani na velké základy hmoty, jež vyjádřili s konečnou platností.) *** Futurista vidí týž hrneček v pohybu jako posloupnost vedle sebe existujících předmětů a do toho dodává několik hlavních linií. To nebrání plátnu být dobrou či špatnou malbou, určenou k uložení kapitálů intelektu.

?Úkol:

Utvořte pětičlenné skupiny.

Přečtěte si návod na vytvoření dadaistické básně.

Vezměte si svůj výstřížek z novin nebo časopisu a vytvořte podle návodu básně.

Básně interpretujte a přednesťte ostatním skupinám.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

TRISTAN TZARA

Návod, jak vytvořit dadaistickou báseň

Chcete-li udělat dadaistickou báseň,

vezměte noviny.

Vezměte nůžky.

Vyberte v novinách článek tak dlouhý, jak dlouhou chcete mít svou báseň.

Vystříhnete článek.

Potom pečlivě vystříhejte slovo za slovem z tohoto článku

a naházejte je do pytlíku.

Lehce zatřepejte.

Vytahujte potom výstřižky jeden za druhým a skládejte je v tom pořadí, jak jste je vytahovali.

Pečlivě slova opište.

Báseň se vám bude podobat.

A najednou jste spisovatel nesmírně originální, okouzující senzibility, třebaže nechápané nevzdělanci.

?Úkol

Přečti, jak vytvořil svou báseň podle návodu Tristan Tzara, a ve skupině se pokuste o kolektivní recitaci.

TRISTAN TZARA

Pomyslná a rodinná přehlídka Ribemont – Dessaignes

Clgr grtl gzdr

únava

ta

noha

červ v nervu

jedna

spojená

kněžský plynoměr

epilační

a

lépe

zde spočívá

dělá

trojitá kost

nedá

na dada

ibidilivi rizididi

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

prkno
simili
galvanoplastika
ra
ga
ta
ga
ribaldi
závod
hvízd žlutého inkoustu
a facka

TRISTAN TZARA

Druhé nebeské dobrodružství pana Antipyrina

Nezúčastněný mozek

nafouklá píšťalka s citronádou bez lásky
procitnutí v kondenzovaném mléce
setkání žlutá ryboženka děkuji dýchej
svítilnová lampa opium
oči houslí
hodina větrného očního krajíce
brána knírů

Paní přerušení

nuž dobrá moje oko rovněž nosí knír

Pan vstřebání

vychází rozprašovačem
měří nebo parfémuje
nebo zapaluje vždyť já jsem stále možný

Pan antipyrin

já výzva

Pan saturn

máte žáby ve střevících?

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Ucho

b.b.b.b.b.b.b.b.

Pan vstřebání

koňské pinzety
ukojených pštrosích pohlaví

Ucho

zaslat na dobírku blekotala královna
výzdoba z tvrdých umělých květin
znásilňovat obálky
na dostizích čerstvých hlav připravovat obrovské rozhořčení ledovcových splazů

budík přivázaný na
dodělané motýlice
memorandum
kyselý a eventuální úsměv mechanické zátky
flétnová kost
čistí
tekutinu s měděnými ozdobami
ve výbušné kapse
odkud vyjde novorozenec s palmovými vlákny
zvedl se bez karosérie vzdav se všeho a zvolna došel ke dveřím
jachta rozložená na strupovité pupeny
pěšky
ovace
nafouklý přebytek
nedovolené tik-tak
přiškrtává
svažený
co když ne
velmi velmi drahý
procesí četníků v lahvích
deštníky a slunečníky

?Úkol

Přečtěte si básně K.Schwiterse a jednu z nich si vyberte a vymyslete nejlepší způsob jejich interpretace. Pokuste se najít, jak K.Schwitterse interpretuje své básně.

KURT SCHWITTERS

Vesnice

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

V příkopu u silnice zraje mi v ústřety sladká ostružina
Mléko je ovčí úsměv, zbožný a dobrý.
Uprostřed vesnice stojí pestrá kráva.
Uprostřed středu stojí muž.
Na domě visí dopisní schránka.
Drát je duše elektřiny.
Žena vřeští: „ua i au“.
„Bé“, praví ovce.
Dívka má zástěru.
Bosá noha patří té dívce.
U včelího plotu stojí Annakvítek.

KURT SCHWITTERS

Banality z čínštiny

Mouchy mají krátké nohy.
Spěch je vtipu na prospěch.
Červené maliny jsou červené.
Konec je začátkem každého konce.
Začátek je koncem každého začátku.
Banalita je okrasou všech měšťáků.
Měšťáctvo je začátkem každého měšťáka.
Koření je vtipu znamení.
Každá žena zástěrou je obložena.
Každý začátek má svůj konec.
Svět je pln moudrých lidí.
Moudrý je hloupý.
Ne vše, co se nazývá expresionismem je výrazové umění.
Moudrý je pořád ještě hloupý.
Hloupý je moudrý.
Moudrý zůstane hloupý.

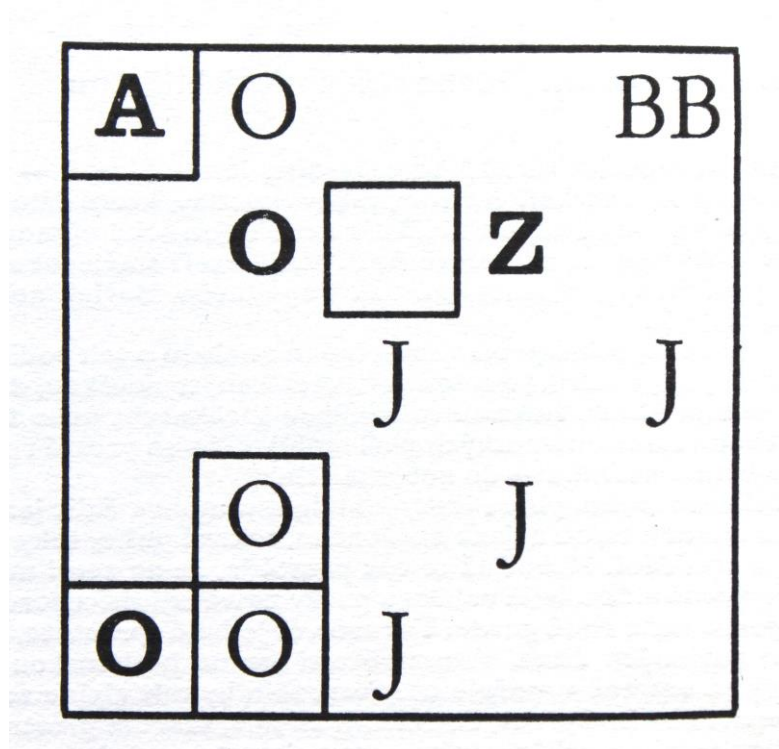
KURT SCHWITTERS

Abeceda pozpátku

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

z	y	x
w	v	u
ts	r	q
ps	n	m
lk	i	h
g	f	e
dc	b	a

KURT SCHWITTERS

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

RAOUL HAUSMANN

Poselství

Prouž papíru. Padá odnikud na zem.

Potištěn: M R 4, 13 C M.

Černá písmena, bílý papír. Kdo psal to poselství?

Co značí M R ? Proč 4. Co 13 CM. Centimetrů?

Kdo padl pad prouž pap potišť

černými písmeny. Odkudpak padl pád, M R 4.

4 M nebo 4 R? Nebo M 4 a žádné R. Nebo 4 R bez 4 M?

13. Co je 13 C M ? 13? 13! Leč: C M ?

M C, M R, dvakrát M. Snad Merkur Mars nebo

M. M. R. C. 4. 13.

Jaké to poselství se o mne tře Odněkud na

bílém papíře.

Je to psáno ve hvězdách? Obyčejnými písmeny

je to psáno.

Vidím, co psáno jest. 13 M, 4 C, M R.

C 4, C R, C M

M C, 4 R, 13 M.

Jak pak, odKUD?

M, M, m, m –

RAOUL HAUSMANN

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Optofónická báseň

HANS ARP

Pohádky

*

rohaté sudy
vyseděly bosou ozvěnu.
v bezednu
kýchají éterové hodiny.
slavnostně šumí chochol.
inkviziční hadi
zpívají fistulí.
hypomaniacké žáby
šmátrají po matné cestě

*

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

bič z ohně praská.
živočišné míče skáčou
po shrabaných hermelínových lukách.
na nejvyšší příčce vzduchu
sedí ochočené vejce
jež propuká v nekončící vivat.

*

vlní se moře z peří
vlní se radostnými vlnami.
štěbetá kráká píská trylkuje
okolo trůnu hvězdy.

*

Pak se to toulá navlněnými lesy, přes zalistněná moře, vykukuje to jako světélkující smrtihlavy z dřer v našich větvích a šteká to na skrčky. Toto toulání, které se zmocňuje tuláka a posléze z něho činí utoulance, jsem už ve svém nejranějším dětství prožil tak silně, že jsem se pokládal za slepého vidoucího a častokrát jsem koupal své oči ve studánce svaté Odilie.

HANS ARP

Šprýmléko

Panenky sedí na vejcích
V bordelu plném komfortu
Praotec a s ním pranostik
Veš věší jen tak ze sportu

V prázdnosti sedí švihák duch
Cop stínů plete v pohnutí
Míč spadl z blesků na hlavu
salvarsanové labuti

HANS ARP

Světadiv

SVĚTADIV pošlete ihned lístek zde je část z prasete z všech 12 částí poskládaných plošně nalepených vznikne zřetelný boční tvar vystřihovánky úžasně laciné všichni kupují
č 2 loupežník efektivní bezpečnostní aparát užitečný a veselý z tvrdého dřeva s třaskavým zařízením
č 2 trpaslíci jsou odvázáni od kúlů otevrou holubníky a hromničky

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

dcery z elysia a radia vážou z rýnských virů kytice
selky nosí ve vlasech vyhořelá vycpaná slunce selkám jen z jejich volat volat jen z jejich
mžurek jen v jejich milém malém městě Jeruzalémě vysazovat voskové panny dovoleno jest
č 6 vrchní vystřihovánka zdarma
č 2 několik žen z mé postele na úklid
č 4 údivem vše se diví z herbáře vystupuje námi sestavené crocodarium barevně color
č 4 systém ohnout vše úhrnem 5 franků
č 2 pila piluje jakékoli dřevo pro truhláře praktické může se jí vyřezat kolečko a 4 rohy trvale
prakticky a výhodně
ARP je zde nikdo nezmeškejž předně je to úžasně laciné a za druhé to stojí mnoho ačkoli v
den regaty štěpovaný olověný pták vjel rychlostí tisíce uzlů do výhně to nechť loděnice
nezneklidňuje

HANS ARP

Mé vaječné prkno

Theo van Doesburgovi

mé vaječné prkno se dnes jednohlasně vychvaluje
a to čtyřhlasně
za prvé hlasovacím hlasem
za druhé fistulí
za třetí basem
a za čtvrté hlasitým hlasem
arpovo patentované vaječné prkno je do jisté míry fénixem lawn-tenisu
a dobylo srdcí všech milovníků sportu i vajec
zatímco dříve jsem podle hieratických hodnotních tříd
třídil cukrové lidi ve vodě
a sněhový nábytek v ohni
stojím dnes v první řadě před benefičními levičáky
s přínosným příznakem příručními příušnicemi a příjemnou příchutí
mé vaječné prkno učí teď troubit plíce na lesní roh
a usedavé maso stlačené patrem vklouzne opět na své místo
mé vaječné prkno přivede pecivála od zapřísáhlé onanie
k lupenkové pilce a od ní k vyzvánění
aniž se naruší oblíbený pohyb
stane se ohnivzdorně pozlaceným hastrošem
jenž levou rukou s levou mírou láme lilie v civilu
co se nadarmo zkoušelo s dlouhým francouzem a krátkým němcem
hravě se daří s vaječným prknem
počet spoluhráčů je neomezený
libovonný počet gladiátorů zahájí hru husím pochodem

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

a voláním ave vejcoprknula arpis morituri te salutant
skupina x skládající se z x účastníků se pokládá za vítěze
a prochází vždy brankou pilně šlehajíc na vaječném prkně vajíčka
tak všechny skupiny od a do z vítězně procházejí brankou
paragraf tři
používání vajec natvrdo je unfair
syrová vajíčka buď anebo
paragraf čtyři
zvolá-li se twenty-five a půl až čtyři hodiny tak je přestávka na snídani
všichni ihned vytáhnou svá kolumbusovská vajíčka
a pochutnávají si na nich
to je takzvaný afternoontee protože je to pro všechny zadky terno
paní zvaná manda zůstává stěsnána na židli až po five-o-clock-tee
úderem five hra pokračuje podle paragrafu five
paragraf five
postoupí-li někdo z bodu five o pět bodů musí na bodě pět opět o five bodů nazpět
paragraf třináct
vyletí-li vejce na strom a vysedí-li se tam patří kuře mně

HUGO BALL

Karavana

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

jolifanto bambla ô falli bambla

grossiga m'pfa habla horem

égiga goramen

higo bloiko russula huju

hollaka hollala

anlogo bung

blago bung

blago bung

bosso fataka

ü üü ü

schampa wulla wussa ólobo

hej tatta gôrem

eschige zunbada

ulububu ssubudu uluw ssubudu

tumba ba- umf

kusagauma

ba - umf

(1917)

Použitá literatura:

KUNDERA, Ludvík. *Tady je víchř, víchřice*. Praha: Odeon, 1978.

ARP, Hans. *Na jedné noze*. Praha: Odeon, 1987.

TZARA, Tristan. *Daroval jsem svou duši bílému kameni*. Praha: Concordia, 2007.